

«Діалог *Nibelung*», та системи синхронного перекладу дозволить оптимізувати процес оволодіння навичками і вміннями синхронного перекладу, а також наблизити навчання майбутніх перекладачів до реальних умов професійної діяльності.

Література

1. Новикова Э. Ю. Дидактическая модель обучения устному переводу / Э. Ю. Новикова, С. Р. Хайрова // Вестник ВолГУ. Серия 6. – Вып. 10. – 2007. – С. 131 – 136.

2. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л.М. Черноватий. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 376 с.

УДК 811.111

СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ТЕКСТІВ

Танько Н.Г.

викладач кафедри іноземних мов
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Аналіз соціокультурних особливостей перекладу телевізійного тексту слід розпочати із визначення поняття, тісно пов'язаного з цим явищем, а саме телебачення. Телебачення – це система передачі певної інформації, тобто частина комунікативного акту, за допомогою якого відбувається обмін знаннями у ноосфері [1, с. 21]. У сучасній свідомості телебачення стало одним із головних джерел інформації, що впливає не лише на психологію сприйняття людини, але й на її поведінку, мову та ставлення до світу й оточення. Водночас мова телевізійних програм, яка суттєво впливає на формування лексичного складу мови окремої людини, недосконала та потребує ретельного опрацювання фахівцями.

Телевізійний текст – це така організація мовних знаків, за якої окрім мовно-словесної мовленнєвої діяльності присутня невербальна діяльність, яка передається за допомогою зображення та рухомих об'єктів на екрані. Телевізійний текст завжди складається із трьох вагомих складників – зображення, шумових ефектів (тобто фонації тексту) та власне тексту [1, с. 44]. Вербальна частина такого тексту не повинна повторювати невербальну й навпаки, лише підкріплювати, доповнювати та сприяти адекватному сприйняттю поданої інформації для реципієнта як учасника комунікативного процесу. Перекладачів, інструментом діяльності яких є мова, цікавить вербальна частина тексту відео, а саме – те, як вона передається під час перекладу з англійської мови на українську.

Аналізуючи кінопереклад слід зауважити, що переклад різних відео форматів суттєво відрізняється в залежності від їх комунікативної мети, спрямованості на певне коло реципієнтів та лексичної наповненості.

У галузі кіноперекладу особливої уваги слід надати соціокультурним особливостям тексту оригіналу та підібрати в мові перекладу відповідні лексичні одиниці еквівалентні тим, що вживаються в тексті оригіналу.

Соціокультурний контекст передається під час перекладу завдяки вимушеним адаптаціям та трансформаціям. У процесі перекладу телевізійного тексту з англійської мови на українську перекладач повинен враховувати соціальний статус, культурний рівень та вік героїв, повинен вміти відтворити реалії вихідної мови таким чином, щоб глядач під час перегляду не відчував різниці між оригінальним текстом та його перекладом і сприймав переклад як сам оригінал.

Проблема відтворення соціокультурних особливостей не є новою у лінгвістиці. Вона розглядалася в роботах багатьох науковців. Так, В. В. Сафонова [3, с. 153-156] вважає, що соціокультурний компонент передбачає співвивчення мов та культур і включає до свого змісту знання з різних галузей. В. П. Фурманова [4, с.75-78] розробила теорію функціональної культури, яка розглядає три аспекти: когнітивний (оволодіння знаннями); комунікативний

(засвоєння правил вербальної та невербальної поведінки); аксіологічний (усвідомлення системи традицій, норм тощо). Соціокультурний компонент, за В. П. Фурмановою, включає два напрями: філологічний (вивчення відомостей про культуру країни, мова якої вивчається, на матеріалі соціокультурно-маркованої лексики); соціологічний (варіативність сценаріїв міжкультурного спілкування). В. В. Воробйов [5, с. 83] відносить до соціокультурного компоненту інформацію, яка вивчається через аналіз соціокультурно-маркованої лексики. Спираючись на вищевказане необхідно зазначити, що перекладач повинен ураховувати комунікативний стиль представників різних культур.

Основна складність кіноперекладу полягає у “можливості й ступені адаптації тексту до україномовної культури, побудованої на іншій системі цінностей і понять, і саме цей факт обумовлює неминучу втрату в сприйнятті перекладеного кіно з чужою тематикою та неприйнятними для іншої культури уявленнями” [6, с. 155].

Отже, для успішної роботи перекладача необхідною передумовою є чутливість до інтересів власної та до суті й змісту цільової культури. Він повинен знати культурний рівень реципієнтів, на яких розрахований мовний продукт. Перекладач має володіти поряд зі своєю головною спеціальністю підготовчими знаннями та навичками. Його загальна мовна компетенція включає мовні та практичні здібності у лексиці, синтаксисі та прагматиці української та англійської мов. Крім того, перекладач має враховувати комунікативний стиль представників вищезазначених культур та субкультур.

Література

1. Crisell A. A Study of Modern Television: Thinking Inside the Box / A. Crisell. – Palgrave Macmillan, 2006. – 200 p.
2. Скоромылова Н. В. Теоретический аспект перевода художественных фильмов / Н. В. Скоромылова // Вестник Московского государственного университета имени М. В. Ломоносова. – 2010. – №1. – С. 153–156.

3. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур / В. В. Сафонова. – Воронеж : Истоки, 1996. – 239 с.
4. Фурманова В. П. Межкультурная коммуникация и культурно-языковая прагматика в теории и практике преподаваемых языков (яз. вуз) : дис. д-ра пед. наук / В. П. Фурманова. – М., 1994. – 475 с.
5. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы) : монография / В. В. Воробьев. – М. : Изд-во РУДН, 1997. – 331 с.
6. Денисова Г. Чужой среди своих : к вопросу о переводе художественных фильмов и их восприятии в рамках иноязычного культурного пространства / Г. Денисова // Университетское переводоведение. – СПб, 2006. – Вып. 7. – С. 155–160.